

SER.480 (12)

1b

1. K13/27

H.V. MHLONGO

Infancy, childhood and adolescence of the
12. Gwanwama. amafala. $\frac{1}{33}$

$\frac{b}{c}$

Ma lusana seluwe iya6a, unina uyasinja.

A6utshe ti6i atilahle. Lusana lu6eletshiswe inombatanyana, nje, nenehlanz nongeve u6adi njengewenina. Inombatanyana, le, ne6eletshe lusana, yona ime nje endlini laha la kusinjwa hona. Asinje, asinje, mdlezane aceje. Itshi ma seyihala ingane, ayehlise, ayinqelise.

Afike, ke, ninahulu. Alutshatshe lusana. Alunqake, aluncake, alusinise ecamba tilolotelo tahe unwanwa natotshi ma ehala, alolotelwe ngato. Aphume nalo lusana. Alubekise lilanga. Lufifiyele, lufifiyele, lusana, nelilanga lungelwati. Nolumwe luphile lu6e 6ovu! Luhale. Luklwalite luhwingqwa na wumoa lunga wati, ku6e nje.

Atshi ninahulu, "Nalo lilanga ngane yenanami. (Ayihite ngeligama layo ma 6eselihona.)" 6oyihlomhulu na6onyokohulu 6akubeke uhule u6e yinjoda, noma u6e yinombi nanenana mi."

2.

A6e se6uya nayo inywana vahe eva endlini la ku6uthe hona 6anu. Angene nalo lusana. 6eja6ule ka6i 6anu 6eli6andla. Ingane seyihulile. Seyiphume kunemwe indlu yangena kunemwe indlu. Seyinenkwingci. Usetshatsha umunwe wekuhomba, ninahulu. Usegqobota unotha etiko, useyishweza laha esipho ngweni. Eyitshela ethi Au! Usujole ligula le6anu waliphuta manje usu6ambwe yinkwingqi? Se6e6ukele 6alisa, ino nehle kangaka.

A6e sesuka, ke, yise nomhulu e6amba imbuti, engena nayo. Afike atshi, "Nayo imbeleko yaho Mahleza" (ma lelo kuyiligama lahe). Ihale imbuti. NaMahleza aphenjuka ayibeke. 6a6e se6ehleka kona loko kokutshi nalu lusana luva 6o!

3.

I6e seyihla6wa ke imbuti, idliwa. Sihumba se6ulwe kahle silungiswe siphawwe kahle si6e sesediwa imbeleko yelusana.

Ku6e kuhle ehaya kuhona u nwanwa! Ne6alisa 6amphatshe. Noma ephetshwe yinomunwe, na6amwe 6ete 6ato6unganyela. 6a6e 6emfwanisa ne6anu nafwana na6o ehaya.

6amalalise 6emsinisa ngeliga ma lahe nasina ngalo. Ku6e kuhle ka6i.

Nkomozeniwa yena watshi esehahlele nje, kwa6a yihonaetala ingane nefwana naye. Tohe tingane tahe tatiye tifute nina. Ngoku, ingane ya6a uyise nje! Ngisho unomo! Ngisho tindle6e! Ngixho 6uso nelihanja! Ngisho sijumbu! Ngishoni! Kwa6a uyise nje.

SER.480

4. Ingane yanele kuphuma nenina wayi6ona ceje yise watshi Au! Ngate ngatitala nohlanje. Ligama lelusana kuto6a uNja6a!

Yahla6wa imbuti yembeleko, Itshe seyidliwa, Yomotoniwa watshatsha ingane yahe watshi "Nami ngitoke ngitiphatshele lenga ne nefwana nami kangaka. Ngi toyipha inyama le idle isheshe ihule siyambe siyoshela!"

Gahleka 6anu 6esifatana! Gatshi, "Ake nive, ke, Yomotoniwa Uqa6anga kokutshi lusana luya yidla inyama. Lusana aluyidli inyama. Nelite leli!"

Se6e6uye 6ehleka kona loko 6anu 6eli6andla kokutshi kanti yomotoniwa uto6a umtanyana nonjani, ngoku engakwati ku ala nokudliwa yilusane!

Yatshanjeka impela, ke, imambana le newuNja6a. Yahula kahle. Yahlambuluka impela. Netisiva tayitshanja impela ya 6a umbami weiswa nayo.

5. Ingane yejwayele kutalwa emnyameni wenyanga. Kunesimwe sihatshi kutshi ngoso yetshwase no6a yingo-mhlomumwe.

Ma seyetshwese, ke, lusana luyahiphwa luye ko6oniswa luqezu lwenyanga nasha. Itshelwe inyanga kokutshi nanjo ingane. Na6akasi ma6ayibeke. Ku6e seku6ikwa neligama layo ingane. Limiswe, 6atshelwe 6akasi kokutshi ligama nalo lengane. 6ayondle 6oyisemhulu, 6aphungele nemihuhlane. Kuqelwe ihlahla nge lengane.

Naye nja6a watalwa e mnyameni waMasingana Kwala6wa 6usuku 6a6umwe. Ngano6esi6ili, yetshwasa. Ninahulu wantshatsha waya komqelela ihlahla enyanganeni. Wayitshela koku tshi ligama lengane litolannjelu.

6. 3. Ematshuneni ingane ayite ingayiswa hona, ukute yejwayelane na6ohoho 6ayo. Yiliwele lojwa neliye litshi ma ku6onakala ko kutshi lihlambetile limbelwe enyango. Leciwe yi6anu na6angenayo nana6aphumayo. Nanelimwe liloku liyogetelwa hona, kwejelwa koku6a lingaveli kokutshi lafelwa yinelimwe. Lingalihumbuli.

Na kufe ninahulu, noma uyisemhulu noma yililungu lehaya nelitshile, ingane iyahombiswa ma esetoya kolahlwa. Loko kwejelwa koku6a ingane ingahlali inesitungu sekutshi umunu wehaya uengaphi. 6a6e se6ehlafuna sicunga 6a yihwifa ngaso kwejelwa koku6a ingahwabi i6une ingane.

Kojwa, ma kufiwe kunomu mwe umuti, umdletane ayi esijumbwini yena. Ngo6a unengane.

7. Ingane ayitshanji ku6on: kufa. Kuye kutshi na6anu 6ehaya na 6asuke 6eyile 6agete ceje efuleni 6a6e

SER.480

se6e tihwifa ngesicunga ngo6a 6atofike 6aphatsh' ingane ehaya. Ingane ke ayilufuni lusidi. Luyikufa kuyona.

Kojwa kuyedeka kufiwe ku6o kaMshakazi, kolinina wengane. Ma kukejute, umdlezane uyayishiya ingane angayambi nayo. Atshi ma esefike wa6ona, wahala, a6uye. Endleleni ahe sicunga asihlafune atihwife ngaso wohe utimba, naketandleni. A6e sena : nema6ele, e-phungula tihloko tawo yiho na ingane itonqela li6ele nelihle.

8. Ma kukuje futshi uya yishiya noma yitisuku netimbili, 6asale 6eyiphutisa amasi.

Ngo6a ingane yisengoma. Noma kufe sihlo6o saho kuje, wene ungati, uye u6ikelwe yingane. Ihale, ihluphe, ihla mbulule, iha6alate. Sekutotshi, ke, uve kokutshi kani kunjenje kulimele si6ani6ani ekutshini.

Ufati ebeletshe akufuneki aloku eyamba nengane ehlane njalo. Kuye kuqokwe umunu noto6a umtanyana, wengane. Kunesimwe sihatshi ku6e uninehulu wengane. Kune simwe sihatshi ku6e yinomba tana yahona ehaya. Kunesimwe sihatshi kufunwe inga ne kunomumwe umuti netophatsha ingane umwaka wohe. Ihole imbuti ma ingane seyigijima.

9. Ngo6a nina wengane kuyetiwa kokutshi unemise6edi. Nakehaya kudliswa ngaye. Nengane futshi 6ayayitshanja. Akufwanele iyambe incamula tiyalo ehlane wenina, ihogela yohe imihonjo, lakuyamba hona nina, nog6a kuyona kuyamba yikufa.

Futshi nahone ehaya 6ayitshanja 6ohe isatelwe. Ma seyejwayelekile, a6avumi kuyibeka. 6ayala. Ngakoke, italwa ceje Ihule ceje, iphumele ku6anu. Ino yekucala, la kudliwa imbuti yembeleko yayo, kuye kuhlanganiswe inje6a yekutshi u6ani umtanyana walengane. Ma engatsholakali ehaya, aye kofunwa kunomumwe muti.

10. Njalo, ke, ma eseyinqelisileingane nina, ayinike umta-mjana notohlala nayo ayiphu-tise amasi ma isilanbile, ayi6eletshe, ayiphipe ma inyile. Ayede koke. Ahla6elele ayitshu lise ma yotela ayilalise.

Njenga nombikati ingane ya mangu6o. Kwakuse kanjukufika titimela ehatshi kwelire. Wasicamba mangubo silolotelo sengane yahe watshi:-

DC.

M/S :- :- / -: l : s/ f : l :- / s :- :f /m :r :d/r :l :t/
Juju -----la sti mela Wo! Ju jula ju jula sti-

d :d :- / -: :m/ s :- :- 7 -: l :s/ f :l :- / s :- :f/
mela! Ju jula stimela Wo! ju

m :r :d/ r :l :f/ d :d :m/ r :r :s/ d :d :d / d :r :m/
ju la ju ju la stimela wo,ngalema kwe na ba ku

r :s :s/ s :- :s/ r :r :r/ r :m :f/ f :m :m/ M :- :d/
hona yi hlo nga le na kwena ba ku hona yihlo Ji

m :-r :m/ f :-m :f/ s :-f :s /l ;- :- / -: s :f/m :s :s/ r :m :f/
 li ka we na ha ng im6one ngeme hlo wema me we mane we
 m :d :- / s :- : /
 mane wo!

11. Mkecwa wajeye egoli emalimi Wera nge6anu Gemnqenga. Gemnge ngela lijoyini. Gemtshela kokutshi umuni. ufike anikwe tiwala ha evinkilini lekhwa6o. Arukwe nenyama nashukela. Adle agibele sitimela. Ayambe e phiwa kudla kohe nokumnanji adle esitimelemi. Nakembili uyofike adle tona tiwa Angene nje emgojini wemali asebede hona.

Kotshi, ke, mhla eceje sihatshi sesivumelwano agibeliswe sitimela mahhala, atofika laha emahaya.

Ma esefikile la emahanya, utofike anikwe imali yahe ajojuke nayo, aye konyo6a. Ngo6a phela isiva iyacomwa nje noma isinomshakazi. Tisiva ke yimahosi. Namkecwa watshanja kuya kose6eba imali ake anyo6e ngayo, angamyoti ngetomo tojuwa netimbuti.

12 Washiya ufati emitshi. Wate wa tala ke ufati. Utala nje infati Mkecwa amuho, waya emalimi. Wayamba nesitimela.

Leno yaba nholoa naku6anu kokutshi Mkeqwa washazi ne nanomunu washiya em6eke sisu wayamba nesitimela, ke, ngoku, Wayamba watshi mya emalimi. A6anu 6ajingiswa yikutshi. Mke qwa useyanbe efuna imali yekwejani ngoku ufati esemtsholile ngetomo. Pho nokungqono u6engeteke ufati wesi6li amlo6ole ngetomo ma efuna sitshelbi angate ashiye unanomum esinile aye koteka imali, ayambe nesitimela?

Kwa6a uhlola ehatshi kwe live lahiwe, inja6a neyejiwa u-Mkeqwa.

13. Namangu6o wamele wayitala inganyana yahe necinileys, wasi haya sibolotele sahe sesitimela. Nanokuwi nomlikati kutshi noma 6ekuhala, kunele kuve nje sumunu esihlabelela silolotelo sako sesitimela kutshuke kulalele. Kute kulale.

Yise wafika sekugijima. Kwa cale kwamexwaya. Kwate kwa6we kwamejwayela njeke.

4.

Ingane aiyambi nemina njalo ngo6a kwesa6eka kokutshi itsha6ula. Ingane ma iha6ulile ayelapheki. Nemwe iyafa. Menwe ma inehlahla ihlantane netinyamatane isinje.

14. Umdlezane uye ayamlise kwefati nowaliwayo. Agiyane noma eya ese6edini esimwini, agiyime afike akhwaphukhwaphute ahumbule ingane. Noma eye kotshota agijime ahlakahlakate li shucwana agijime aphutshume ingane. Noma eye koha amadi, noma eye kofula, noma eye kumuphiuse6e di nyashesha aphutshune ingane. Atshi endleleni ayambe ewehama ama6ele, ewaphambamisa endleleni ewaklatisa. Ma ejenhalu injawaphungula, indida imihonjo ingeti engameni ma seyinqela.

5.

Sihumba sembuti nesi6a yimbeleko yengane sihla6wa ehaya yi6oyisemhulu 6enkane, 6asiphale. ma 6engaseho, ke, nimahulu uhlela nenjodana yahe, yise wengane. Ku6oniswane imbuti nengafwanela kweda imbeleko yenwanwa.

15. Kunesimwe sihatshi ingaki 6iho imbuti yesihumba sembeleko ngo6a niyaweti majoja tilwane ehlala ebeke kokutshi ufati we tela kutala ngoba watshengwa ngetomo. Ma etele eku6ongwa ni ma remum ede use6edi wahe natekelwa wona? Na6amwe 6a ngamhla6eli nesihumba sembeleko lesi sojwa. Lowo ke, nosuke enjalo nye atshatshe sihumba sahe nasuke ekade ecwale ngaso ama6ele ngesithatshi emitshi. Afune lusungulo asitshunge sibe yimbeleko a6eletshe ingane ingane yahe.

Amajoda awanahi lutsho. Ingane ate ayi6one kokutshi iwumumu ma seyiye kogana. A6o6e ufokati esengenisa tomo. Kube yihona e6ontayo kokutshi kani atala.

Ufati utiqikitela ino yahe yejwa nje kusekunqane. Injoda yona i6e itihulela 6utshongo nje. Noma ingane inehuhlane injoda iyatihoncela nje esuku ufati ahlala kuse eboja egeta euphutise eda kohe.

16. Ma etshi utayivusa etshi ake imhlalise im6onise u huhlane, kube uyatihleka unanomumu. Ngoba itomshela itshi Use6ede waho lowo. Mina ave ngakulo6ola ngetomo ngikulo6olela koku6a ngita6unye ngingalali ukona wena. Ngovuka ekuseni ngiye enyangeni ma kuyikufa loku, nokuphetshe ingane yami. Ngiyeke ngilale. Isuke itihonce le injoda.

Ufati, ke, a6one kokutshi ku fwanele axole ngoba nempela walo6lowa ngetomo. Angate one ligati lahe ephakbana nenjoda ngelite ate aphambana uhuhla ne ute u6e yikufa enganeni. Atihlalele yehwa unanomumu ayeke kuse6edela libwamama etshuku tshelale injoda itilalele.

17. a Imbuti, ke, yembeliko yonwanwa iye ihla6we esehulile. Sihumba sede imbeleko. Kusikwe masweswe esihumbeni sembuti ahize ngawo. Namamwe awafake laha etihlakaleni. Kutshi ke ma kukona tinya matane netitshanya ku6oshetelwa tihlakaleni nakeqaleni, njenge-kwelapha kwenyanga leyo neqo6ela unwanwa tinyamatane, ti6ophwe ngasona sihumba sembuti leso tibe yiliqhudu kusona.

6.

Ingane ma ivuka ekuseni unima uyayitshatsha ayigete. Ngoba phela inesigeca sayo laha igetelwa hona. Abe seyinqelisa ke. Itale, eseyigqo6ilo ngemafutsha, umfuma wayo.

Abe seyilalisa, ke, Eya efuleni ephaka eshenela, eja kohe, nekusila nani, nani.

SER. 480.

K13/27

Umtanyana ke usehleli elinjile kokutshi utotshi angaphaphama unwanwa amtshatshe, amphutise ligula lahe ngenje6e. A6e semphatsha. Amdlalise hona esemqane, nje. A6e emnulumisa, emhla6elelela, emsinisa emweda kohe, a6uye am6eletshe. Ma elala a6uye amwendlalele, amlalise.

17*6

A6uye, ke, nina. Ma ese6uyile ku6e kuhle ma efika ingane yesutshi. Ayitshatshe Ayi6one kokutshi yesutshi. Ayidlalise, ayidlalise, ayinqelise. Ma nina, njalo eloku efika ingane ilambile, ihala, loko akumphatshi kahle. Uye abone kokutshi umtanyana amphatsheli kahle. Ayiphi ingane ma nina engeho. Ma kuyingane, isuke iliphute yona ligula lenwanwa.

Leyo nja6a ihulumwe ka hulu ehaya. Ayabwe umtanyana kokutshi ingane kuhle ayiphutise ligula, ingane ihule, kumbi koku6a ingane ingaphuti ngo6a ngeke ihule. Atshelwe kahle kokutshi ma ehlulwa yikuphatsha ingane utophelelwa use6edi angayiholi imbuti.

Ma ingane inya, umtanyana utshatsha 6ulongwe asinje nga6o, ayembe aye ko6ulahla, agete tandla tahe, aphinje atshatshe ingane ayiphatshe.

18.

Ma etshatsha 6ulongwe 6wekusinjela ingane, u6utshatsha 6unjengo6a 6uphume eyomweni. Ang avumi ma 6uhlangane ne6wani noma yino6uluhlata noma yino6omileyo. Ngo6a ma esinjela ingane, ehlanga nisa 6ulongwe ne6wani, utokona sisu sengane. 6wani a6uyiphatshe kahle ingane esiswini.

Ma 6ulongwe 6ungeho, umunu uphipha ngecu6a. Ashanele ngemahlamvu ekuphipha natowaha enyango. Umthithimbili uphiphisa kahle kahulu ma uhona.

19.

Ma ingane ilala, Guye Guyilume 6utshongo. Ihale. Ma isele kumtanyana, nina engeho, uye ayishishitele mtanyana. Ahlo6elele ligama lekuyishishitela, ijujuteleke ite ilale. Kunesimwe sihatshi ayi6eletshe, ahla6elele nayo ehlane esina, ite ilale. Ma seyilele ayehlise ayilalise kasi, ingate ye jwayele kulala ehlane, ngo6a juna i6e seyivuka la etshi uyilalisa kasi.

Kani kuhle ingane kuyejwaye ta kulala kasi ngo6a umtanyana uke atshole nelitshu6a leku6a atedele tino tahe.

Manga6e ilaliswa unina, ingane iye itshi ingalumwa yibutshongo, buhlohlotele emehlweni, e6e se ehala nina ahiphe li6ele ayinqelise. Ito nqela inqele ite ilale. Liwe enomweni. Inqela njalo nina seyendlalele wayilalisa kahle, wayembesa ngengu6o yahe.

Ma seliwile enomweni li6ele, a6e sevuka kahle nina ayishiye ingane ilele. Atise6edele.

Ma ingane iqhamile, kushanyelwa ngeshanelo. Ma inyile

SER. 480

20. iphiphwa umta myana wayo. Noma ibojwa, umtanyana utshatsha
Gulongwe. Itshi ingaphubuta iceje, asinje Mtanyana.
Ma kuhlwile, ilala kunina ingane. Ku6e mnanji yini,
pho, kuphefumulelwa yilusana lusaphefumula lusheshise. Lu-
sonjele ejute kuwena. Lulale lutshi nofo. Luloku luvuka nje
ngetihatshi luhushute lu6bambe in6ono lunqele. Lwesutshe
lulale luyiyeke itiwele ingono. Nawe uye ujaoule ka6i ma
u6eletshe e6usika ngo6a awugojoli, luyafujumeta lusana.
Mamfayela yena wayengenayo ne ngubo yekulala.
Watala. Wayenesi phukwana nesiphele ingane. Waye nele a
6ase unilo wahe nje alale nengana yahe ajuluke lu6ala. A6u-
vang 6usika.
Ufati nonelu6isi noluningi lwekunqelis ingane aku6i
ufati nomhulu, nonema6ele namahulu. Ku6a ufati nomnqane
nonema6ele namanqane. Nonemehlo nayima ngqumu, nanetigobe.
21. Lowoke wu fati wempela Ungeke utisole ma utshatshe yena.
Futshi ujwayele neku6a nehlitiyo nehle. Kanti la6a na6aye
6ahuluphale 6a6e netisu netihulu 6a6e nema6ele namahulu,
kudla kuphelela e6u hulwini 6a6o amasi anga6i 6iho. Umunu
a6e yisigqala. Ingane yahe itshi iyangela i6uye ihale nalo
nje li6ele enomweni, kanti ingane idonsa ingono nje akuphumi
lutsho. Kanti ingane iseyinqane nje, ayika fwaneli kuhceja
libele.
Lengane, ke, yemunu noyisigqala, isitwa yikuphuza
amasi noba yinqumbe. Ite yesutshe, ke, seyiphutile.
Kanti umunu noyisengwakati wye a6e neli6ele nelinqane
nje kojwa ligwanse. Ingane ma isengane yona ingaliceji. Ite
i6e njala nje ingaliceji. Kojwa nekudla ikudle noma inqela
kunina.
22. Akwejiwa nelite kokutshi ingane yanomumwe ufati inqele
kunomumwe ufati ngo6a akufwanele. Yino negadwayo leyo.
Ku6a yilowo fati angelise ingane yahe. Ma ufati eyisigqala,
ingane yahe uyiphutisa kudla kwayo. Yingja6a yahe leyo
kushona yona injoda yahe, yona yala6ola sigqala. Amuho u fati
notoyeka kunqelisa ingane yenjoda yahe ali6ale yikunqelisa
ingane yesigqala.
Rhela na6amwe 6afwana ma 6ehetha ufati, 6aye 6atshanje
inombi neyimwikimbwika, nehle, nenemehlo namanqane, nema6ele
namahulu 6atshi ufati ke lowo.
Nitonele ninqagqe, nje, nalowo fati, utisole. Umunu
wani numunu notshi uyam6ona ungamceji? Ediwa yi6uhulu 6ahe?

8.

SER.480.

23. Wumunu wani notshi ma utshi ulala naye ke ngoku kusuke ukha6a wesisu sahe utombota inyamane yaho? Ngoku, utotshi nawe ujahile, ku6e yihona utatuhila uha6a, use6eda? Waphu! Suka! Ayiho inja6a.

Ufati kufwanele a6e mnqane a6e yilukhedo ngesisu, anga6i na mabele nje, a6e manqane nje a6e tibidi nje. Noma emuhle nje futshi kulungile. No6a enamangqumu ngemehlo futshi kuhle.

Utshi noma umgona umunu umtshi khanku, kujele nehliidiyo. Awati yini kokutshi kudla nokunqane ku6a mnanji kulwambuleke? Kanti kudla nokuphekwe ngembita neyulu ku6a juma?

Beka ngengane. Utshi ma uyi dlalisa ihleke, ija6ule. U6e sewuyi tshatsha uyithi khanku! Igxume ija6ule! Nawe uyigone uyidlalise uyica6ule. Ija6ule! nawe ija6ule!

24. Ku6e mnanji, ke. Ino iyinqane uyiso6otele. Nofati ke muhle enjalo ngo6a futshi u6a lula ufati emnqane ayicocacoe yohe imise6edana yaho, ne6anu 6a6onge 6atshi unana6ani waganwa ufati Mpela.

Ngako ke umunu uyatingelisela ingane yahe noma eyisigqala. Yinja6a yahe nenjoda yahe leyo 6ona 6alo6olana ngetomo.

9.

Kuphela tinyanga netimbili ingane ihleke. Ngeyesitshathu, ke isiyathelekwa, ifunja kuhlala. Nge yesine neyesihlanu, ke isihlala ngempela. Ngeyesitshupha isilala ngesisu ipatalale. Icale kukhasa. Ngeyesihombisa neyengxongo iyakhasa. Ma inelihanja nelilula amatinyo asephumile. Ngo6a kunemwe acala tiyisitshupha.

25. Kunemwe tiyisihombisa. Kunemwe tiyengxongo. Kannelihanja neliluhuni, ke, amile ngenyanga yesishiyagalolunye noma ngeyelishumi, noma nge yelishumi namwe noma ngomwaka.

Nawo, ke, aphuma ngeyatshato. Ngo6a unwanwa ma eqhuma, kuphetshuka sitshakathi kuyena. Nomumwe aha6alate nomumwe shwehlele. Nomumwe a6e nohuhlana noyisiminyamina nje. Avukwe nayikuhefutela, (luhla6o) nomumwe atshele tino netiluhlata.

Wohe, ke, lohuhlana utshambiswa yimahambi. Kubojwe, kuphutiswe kugetwe kunukwe, kubemwe, kwediwe kohe.

9.

SER.480.

Ma iphile kahle ingane, nge yengxongo inyanga isuke seyima Icatshule ngeyelitshoba. Ngeyelishumi iyambe, uyaphela umwaka isiyagijima.

26.

Ma isuke seyigaqa ingane, iGuye iGambebelele etinyweni. Noma iyambe ngelujonga lwendlu. Ite ifunje kuma yojwa. Noma seyima, ima, ime, ingaqe. Ibuye iyambe ngebijonga noma ngetino. Ite icinise nje kuyamba isaloku iyambe, iyambe, iGuye igace.

Ma seiyamba, ke, ingane iyahuluma. Iyafunja kohe kuhuluma nokuhulumwayo. Igangile! Iyagijima ihiphe tino netifihliweyo ite nato itotisakata kasi.

Uhute, Ikuyeke loko, itshatshe nokumwe ikone. Uhute utshi Yeka! Ngitokushaya. Nayo itshi oGushaya!

Kungene umunu. UmGingelele utshi, SakuGona! Usaphila? Nayo itshi, SaGona! Aphiya?

Ma iphatshwa yisalukwati, kuya phela kweluka amaqansi. NgoGa nani niyati, salukwati sona seda sitshwebu sekushaya tuku.

27.

Sihlale kasi ke seluke luhuhu lwaso Ingane, ke, ma seiyamba, ayikufuni loko. Itotshi, Asambeni. Sukumasambe hulu. IGone kokutshi uliGele iGe seiyamshiya. Iyambe iye koganga ngetino. Sitshatshe sitshwebu salukati simshaye. Sitshi ngitokushaya! AGaleke naye atshi, AGushaya!

Malugcuphe wayesehluphekile yingane yamankuntu eyiphatsa. Kojwa wayengahlupheki kwakumnanji kona loko nje.

Iphilile ingane! Igangile. Kwahe, ke, kwakukaje kuhona tingane tenjodakati yahe. Yayi felwe unyeni. YaGuyela ehaya yase iGuye iGitwa umhuluwe wayo eya koyingena. Yayamba nato ke tingane.

28.

Letingane tatikaje titshi malume kuyise wambocong-wana. Ngoku Mbocongwana uthi kuyise Malume ngoGa tingane tenjodakati kaje titshi malume kuyisaGo-Mbocongwana. Tayamba ke letingane Tiyamba njalo Mbocongwana yihona ecalayo kuhuluma.

Yenake etshembe kokutshi malume yiligama leyise. Enele kumGona nje echamuka, atshi, Nang Malume! Nang Malume! Nang Malume!

Uyafika malume lowo, itshi ingane, "Abushaya Malume! Itshatsha sitshwebu saninahulu iya koshaya yise.

SER. 480

Neyise atshatshe injuku avike. Nganemwe a galele. Gangcweke Gangcweke Gahutshale. Bahlale kasi. Atshi, Sabona Malume! Atshi yise Yebo. Atshi Saphila? Atshi yise, ngingeva wena! Itshi ingane Ngeza wena! Gahleke.

29. Itshi, HlaGelela malume A6e nesho ligama lekusina ke. Ashaye tandla. Isine, isine ingame ngo6a ninahulu ube ayishayela tohe tigenkle leti, ngo6a waye yiligagu. Nengane ingeve isasina. Iwasina suke amagama lawa. Ngo6a yayingasasini ingesijudutelo sayo sojwa, ngo6a yase yinjala.

Kufike tingane netimwe. Gayambe naye baye kodlala. Lohe na6akuhulumayo iyaqoshela ingane. Ifike kuninahulu ihulume Kunesimwe sihatshi iyafika seyilambe ifile yindlala. I6e se ingena nenyango wohe, itshi wuza hulu wudla! Ihale! Atshi ma eli6ala imfake impama. Idle ceje iye koganga. Kuhutwe kuhutiwe.

Kwatshi nganelimwe lilanga dad6oyise wantshatha mboqongwana, wavakashela khvakhe lisonta lohe. Kwa6a yinasihulu situngu lesi kunga sahwatwa lutsho. Wa6uya ceje 6ejabula.

10.

30. Nganelimwe lilanga mboqongwana waya kodlala netingane talasontshishi, 6oMtusu na Mpipi. Gona, ke, uya6elama Mboqongwana. Gona ke Gayelamana futshi.

Amuho namasontshishi kwahe. 6a6ojwa nje 6anwanwa. Kusuku Mboqongwana uqosha lilongwe ushaya Mtusu, edlala yena. Mamo! Mtusu watshatha induku wayivungqula kahulu ingane kunetinqane timbambo. Kwajumba yahala ingane, kwagathi iyafa. 6ahelene nje. Seva salukwati nesimphathayo. Safijima! Safiqa ingame yomile! Sayitshatha! Kwa yihona ihala yate ya6a nesilingoti.

31. Sesiya6uta salukati ku Mpipi yena nongatshi mjanyana sitshi, "Ingane yami idliwa yini?" Atshi Mpipi "ushaywe uMtusu kaje emcalili wamjikijela ngelilongwe".

Sitshi salukati, "Au! Ate a6ulale ingane yami kanga ka! Au! Au! Ingane idlala nje? Ngitohulumisana ne nyoko."

Njengo6a etshetha nje ninahulu, nangu mboqongwana ebinqilika ehlela kasi etshi, "Mtusu! jima Mtusu! Jima! Jima!" Se6e sishiya hona lapho salukwa ti sitshetha se6egijima 6eya kodlala 6anwanwa.

Usesala yejuwa ninahulu. Naye use6uye e6ona kokutshi ingane ayi limalonga, 6etidlala, nje, tingane. Anga6e

esaya kotshetha kuna6o-Mtusu. Ngo6a naku sekuphelile
etinganeni. Sekuthetha salukati sojwa, naso sediwa yikuguga

32

Unwanwa uhula ahule a6ambwe wuhuhlane. 6anwanwa
6ohe baba nawo uhuhlane. Nomumwe u phatsheka kaki ngesihatshi
sekuqhume 6atshakathi. 6aye 6aphethule sitshakathi ngehatshi
kwenwanwa ulike ingane itshela ino nejabula ihloko ngekunuka.
Nemwe itshele tinambo nje. Nemwe itsheleino neluhlata. Nemwe
ijubuleke njalo njengekweda kwehuhlane.

Kube sekufuneka amahambi esitshakathi nabojwa ngentusi
yeyomo. Unwanwa umhwele sihatshana umeke. Kutshiwe kuhle koku
ba unwanwa ahwelwe uhuhlane, ngoba nelibwe alifuneki.

33

Ma ingane yotela, iloku itshanja kulala, isuke idliwa
wukhondo. Ahona ke amahambi emhonjo ayatiwa. Ingane ikhamelwe
ngawo emehlweni nake tindlebeni nangakasi kuwona omobili ma
kuyikuhwehlela, kusuke ku6angwa yisitshakathi. Tohe tifo te-
6unwanwa tiyatiwa. Nemahambi ekutelapha futshi ayatiwa ngako
ke ma kuwuhuhlane kuyelapheka. Ma kuyikufa ke nokutumayo,
kute kuyitshu mbe ingane.

Ngoba futshi ma ihabulile (ikhazwe tinyamatane
nengashise lwanga ngato), iyaphutshumjwa huco6we tinyamatane,
inukiswe ikhothiswe, igqo6we ngato.

12.

Ingane yayiqhuma 6atshakatshi ngedasi kucala. Kube
leyo ngane ivile. Kwakunganjile koku6a ingane iqhume 6athakathi
ngehla. Ma kwejekile loko, kwaku6e leyo ngane iyatibonakalisa
kokutshi ayimunu walutsho. Itodlula masinyane. Nempela loko
kwedeke. Isuke iti6onakalisa kungaphili leyongane.

13.

34

Ma ingane ikhatshatwa yikuqhu ma, akutilwa.
Kutshiwa yimatinyo ku6e sekutshathwa tihlamvu tetshi. Sengihohliwe
kokutshi kwakutshiwa wutshi muni. Kojwa ma ngabe ngihumbula
ngobuye ngnitshela.

Letihlamvu tingwevu. Tatiye tibo6oswe. Tihunywe
njenge6u hlahu. Na6amwe 6atixu6e ne6uhlahu no6uhlophe.

Gatede ti6e yilugweje. Gatifake ingane ecaleni, noma yikesinceni. Angabe esayihatshata ke matinyo ingane.

Na6amwe Gatshathe litinyo leyomo 6ali6ophetele ecaleni wengane. Anga6e esayikhatshata ke ingane, matinyo.

14

35 Kwakuye kwedeke koku6a ku6e hona ingane nenqeliwa yinomumwe ufati kuweyanomumwe ufati. Loko, ke, kwakwediwa yikufa. Kunesimwe sihatshi kwakwedeka, mshakazi a6eletshe ceje afe. Lusana luphile. Lutshatshwe unina wefwana, alunqelise. Ma esemusha, asuke agwanse kuphume intusi. Inqele ingane.

Ku6e seku6a uyena, ke, nina walengane. Ayinqelise, ayiphutise ate ayisuse njengetingane tohe. Seyigijima kuje.

Leyo ngane nesuke yediwe njalo ayi6e isaya njawo. I6a ekaninahulu, nje. Manga6e ufwana eganwa yinomumwe ufati, lowo fati angeke ayitsha the lengane ayede eyahe, njengetingane tenjoda yahe netashiywa unina.

Yona iyohlala kuninahubu ite ihiphwe yikugana ma kuyinombi. Makuyisiva yotekela kaninahulu.

15

36 Unwanwa wematigulo, yiyosana ma kuwufwana. Yiyosatana ma kuyinomli.

La6anwanwa 6aholwa yimise6edi. Phela 6asuke bese-neligunya 6oyise nenina. 6ecala kute 6ati6one kokutshi 6a yi6anu. Ufwana usheshe eluse ase6ediswe yohe imise6edi nese6edwa uyise. A6ambe nelubaqa. Athumwe naketinjaweni. Ediswe yohe imise6edi le.

Nenombatana futshi. Ipha tha kubeletha tingane tenina, ithumwe efuleni, ithote tuni, isinje tindlu. Isile kudla ipheke ihe amadi, yede tohe tino leti. Nakemasimini iya lima ihlakule, ilinje nema6ele. Ishaywe itshethiswe la ivilapha.

37 Efuneka koku6a igadwe na kekonakaleni. Ma ike yemitsha yemitshela ehaya, nofwana ma eke wemitshisa uje, toke tingane netita emva kwa6o tokwemitsha, timitshise.

Ma yise efa, ushiya iyosana isale ime esihundleni setinja6a telihehla. Yenjise amanombatana. Ikhokhe tikweletu

teyise yondle tingane tekhwa6o nenina. Ihubume tinja6a tohe teyise. Netiyimaqala nanetingevi tiyimaqala. Ma umunu efe washiya iyosana, usuke eshiye injuku e6andla.

Unwanwa wemagqino uyena nonesihundla nesihle uhlala eyingane njalo! Etetema! Ebeletshwa noma esemude nje kutshiwe yingane le! Nenombatana ma isihlose ma6ele iya6eletshwa, kutshiwe yinga ne le. Kushiwo lithunjana

38

Tohe tino netimnanji tinikwa yena. Tohe tikhokho tiphelela ku yena ma uke watshi uyamshaya, kuyatshethwa, kutshiwe ushaye ingane.

Ite yenje kutshiwa yingane ayise6edi lutsho. Ite igqwalise sifu6a i6elethwa. Ilala kunina nayo u6one seyisitakele nje ngo6a iva itetemiswa. I6e seyitetema nemwe kute ku6e sengathi ungayiqhumisa ngenjuku, uhiphe kutefa loku.

39

Ingane yemagqino kutshiwa yilithumbwana. Yikona, ke, nje, litetemiswa nje, ngo6a yilithumbwana linina lekugqina. Kuye kweyise yini! Yemajoda! Sengathi umunu anganikwa kona aku shaye. Kweyisa njalo kwethembe kuthethelwa'. Utshi noma utshi uyakushaya, ushaywe uyihlo nonyoko naye akuthethise akwede lite ngo6a udlale ngengane, 6asho ingane njalo 6ahuluma ngeno nendala, ndala!

16.

Umunu atedeli toke tingane tahe amajili. (Phela lijili niyati kokutshi kwakujiku6a kusilwe lijiki. Umunu ameme tihlo6o timsilise.

Kufike lilanga lelijili se lilungile lijiki. Umnumzane ahla6e iyomo, esememe a6anu 6atodla lijili. Afike ahiphe tiyamba 6aphuze a6e se6ahomba esi6ayeni, ke, 6anumzane 6ayokosa hona. 6afati 6ona 6ose enyango. Ku aliwe ke.

Kuphume lijiki kuphuzwe. Ivushwe yekuphekwa. Yephulwe. Amajoda ange ne esi6ayeni. Adelele hona eyawo, nehloko. 6afati 6adlele enyango eya6o, nemnye keto.

40

Phela enja6eni yelijiki, tihlo6o timemwe ka6ili. Netimwe timemelwe kuletshwala lijiki tililetshe netimwe timemelwe kokoba kutolawul wa a6anu 6aye koliphutela hona.

Kutotshi, ke, leli nelilethwe yi6anu, liphutwe kungaka lawulwa. Ma sekulawulwa ke, sekudliwe inyama yaphela, kulawulwe lijiki nelisiliweyo laho ehaya, kanye nakemitini ne6eyisilele silawulo. Galawulwe, ke, a6anu. Gaye etilawulweni ta6o. Gaphuze, ke, Gasine Gagojuka. Ku6e liphelile lijili).

41. Umunu ufike atale. Atale, atale, atale, atale, a6one kuyambisa kwekutala kwahe. Nekuthi ufati utala kahle. Nekuthi ufati uyamiselelwa ngo6a efelwa. Nekuthi ufati uyaphuphumisa etiswini. Nekuthi tingane ti vile nekuthi inzalo ayimumeli kahle, netimwe, tiyafa netimwe tiyaphila. A6one, a6one, a6ite amawa6o awatshela kokutshi utokweda lijili letingane tahe. Noma kunga6a yilijili lekuqhambusa, atihlanganise tohe tinga ne nesetifwanele kuqhambusa ku6e yilijili lato.

Nomumwe alede esati6ulile nje. A6onge 6akasi ngo6a 6embekile, watshola ufati nenga ne. Ahulekele kokutshi makatale kahle aye embili. Nempela kwedeke loko.

Nomumwe alede lidili etele ka6ili. Ma e6ona tingane tahe ticikiteka, tingaqavile. Ede lidili aqele impilo kwa6akasi. Ayitshole.

42. Nomumwe alede, mshakazi ephuphumelwa yitisu. Aqele inzalo kwa6akasi. Nempela 6amubeke. U6one esetala nje msha kazi, kani kaje ehlupheka ephuphumi sa. Lijili 6eliwutshi nomhulu kucala. A6anu 6e6engehlukani nalo. Gedele ku6eka tihalo ta6o kwa6akasi 6a6abeke.

· Njenga Mchutshwa, nje. Wake watshi eti6ula, wati6ula ngengane neyafika neligama layo.

Esuku mshakazi elele wa sikwa. Waphaphama. Wa6u ye walala. Weva umunu etshi, "Nawo Zithulele! Uyena ke Zithulele lowo, nokuyothi 6ehuluma yena atithulele nje!" Waphaphama Mshakazi. Kanti uyasikwa. Kani uyaphupha.

43. Tatshi teluka tomo waye tala. Watala isiva. Mtshe setele kwayihona eyihulumainja6a yeligama lengane, kokutshi kuhona umunu nocambe inga ne isekesiswini, lomunu u6e nelivi nelifwana nelenyeni wahe. Gayiva abanu lenja6a nehulumwa umshakazi. 6a6utisisa kukutshi konje u6enjani e6usweni 6ahe? Watshi am6onanga ngo6a 6ekumnya ma. Naye u6etshi unyeni wahe. Wasetshi ephaphama kani uyaphupha.

6ase6e6ona kokutshi uyise waMchutshwa. Ngo6a wase afa U6eto6usisa mshakati amnike ligama lenwanwa.

Wanele

Wanele kuhula unwanwa, nenina wasinja,
waphuma naye, kwa6a kuhle. Galinjela kwaphela inyanga yonke.
Ingane yegqwala tandla.

Wahlela Mchutshwa nenina kokutshi akwediwe
lijili lengane ku6ongwe ligama kuyisemhulu. Kuqelwe nempilo
yengane, koku6a yisemhulu ayubeke ayiphunzele etitsheni te kufa.

44.

Kucamba Magama.

17.

Ingane icambwa ngesiqi. Ma ithe italwa yeta
ngetinyawoku6a, uNomuva. Manga6e nina aliwa emtini, utala
Saliwa. Ma a6anu 6esongela yise, utala Msongelwa. Ma
a6anu 6ehaya 6engevani, kotalwa Mzonjani. Ma a6anu 6ehaya
6e6andlulula Mshakazi, utala Mkhethwa. Ma mshakazi wayeyinanjane
ekhwa6o, a6e se nja atshole ingane, I6e uHlupheka noma
uHluphekile, noma uNohlupheka noma uMhlupheki, noma uMhlushekelwa
Uma ingane italwe kuhona uhu6a elangeni, noma yikenyangeni noma
yikeyanyetini, ingane ku6e uLangeni uNyanga, uNkanyezi.

45.

Manga6e ingane italwe ku lambwa, ku6e uNondlala
Manga6e ingane italwe kuhona tiyumbi neyasa, ingane ku6e
uNozinkumbi noNonkasa noZinkumbi.

Ma ingane italwe, lifa lekhwa6o lidlelwa
kaNandokati, ingane ku6e uMshoniswa. Manga6e ingane italwe
6ejakiwe ku6e uDakwa.

Ma nina e6etshanjiswa imifino, ingane ku6e
umfino. Ma nina etale ekaje esila amasi ingane ku6e uMca6a.

Ma nina etalele endleleni wafika eseyiphethe
ingane ehaya ku6e uNdleleni. Ma etalele egqekeni ku6e
uMagcekeni.

Ma ingane eyitale esa6a waphotha likhanja la6a
lije ku6e uNzolongwana. Ma e6ambwe wate waqishe nekuhiphelwa,
ku6e uM6anjwa.

46.

Ma ufati exoshwe emithi ethakathile noma
ephingile, Atale Mjelwa (Mdelwa) naMlahlwa. naMsongelwa
naMnukwa.

Ingane yenandokati ku6a uThandiwe, uNontando,
uNomuthi, uMuthi.

Ma mshakazi enqishwa tino natitshanjiswayo,
ingane i6e uVinjiwe.

Ma a6anu 6ethi mshakazi uyaphinga, 6emsola,
ingane ku6a uFaniswa, uMfaniseni.

Ma a6anu 6eticambela, nje, ngekuja6ula, ku6a yi6o Ja6ulani, 6usisiwe, Si6usiso, Mamana, Mamsani, Thokozile, Gongiwe, Gongani, Themba, Thembekile, Ntombi, ntombikazi, Mamkazi, Ntombinkulu, Ntombezincane, Ntombana, Mfana, Mfanizana, Nsizwa, 6a6ana, Salukazi, Xhegu, Xhegwana, Mamayi, Ndilinga, Mamlo, Mano, Fana, Fano, Mamkwethu.

47. Ingane icambwa yinoma u6ani ehaya noyiligagu.

Futhi ingane i6a nemagama namaningi. 6ohe a6anu ehaya 6anelilungelo lekucamba ingane.

Na6ayimaqiko 6aye 6a6e nehlahla yeku6a ligama na6a liqambe ingane lichume.

Njen6engane yangu6o, nje, neyasale sey i6a uQhansulani iqambwe yitingane, tiyidlalisa titshi, "6onke a6anu 6ayaqhansula! Nema6oda ayaqhansula! Ne6afati 6ayaqhansula! Netingane tiya qhansula! Qhansulani!

48. NjengaMajojo, nje. Wati6ula ngaMpiza. Mpiza utshe e6ona, wa6ona nina esegone ingane ne6ovana. Wayinqelisa. Wayilalisa. Wa6uya, wahlala. Kanti mpiza uyayi6ona yohe lemihu6a, ko kutshi nina unengane. Utshe ethatha wayetshi, "Untombise, lo, Gogo? e6uta kuninahulu. Kwaseku6a uNtombise njalo ingane yehwa6o.

Akuhetshi kucamba unwanwa ligama. Na6ani na6ani angayi camba, nje, ingane ligama.

Yise naye uye acambe lahe. Neninahulu ayicambe lahe. Nenina ayicambe lahe. Netingane tiyicambe.

A6e ojwa, ke, amagama ekudlala. Li6e hona ke ligama le6unu nekuyilona ligama lahe. Ngo6a naye utotshi ma esehlakanipha anga6e esalitshanja leligama lekumdlalisa a6e ese6itwa ngeligama lahe le6unu nje. Nawe ungeke uvume utshi ungaka kutshiwe ligama laho uSingofo. uKhofoyi, uNsonono. Kanti ma useyingane uye unгахohlwa yili gama laho lilihle ma uwuSingofo.

18.

49. Ligama lengane liciniseka nge ku6itwa. Ingane yemat i6ulo yona isheshe i6itwe ngeligama leyise. Kwejelwe koku6a kutshiwe una6o6ani. Yiku6o6ani. Uyisa6o Mzikayifwani. Una6ontombiyeqili.

Livakale ngekumemetwa ligama lengane. Li6e seli6itwa njalo, selicinile.

19.

Na umunu engasalifuni lelo, esehlakaniphile, alenca6e. Akhethe nelimwe, ekhathi kwe magma ahe, natolitshanj

20.

Lalingabulwa ligama lengane. Ngo6a kucamba ingane kwakuyino nemnanji, nje. Futshi utshi ma uyicambile ingane yaho, iyolilanjela lelogama noma unga tange ulibule.

50. Na6akasi 6a6eneliswa yilelo gama notshanja kulicamba ingane. Gayemukelisa 6uhle noma yi6u6i njengekucamba kwaho.

Kutshi, ke, ma 6etshanja koku6a 6aticambele 6ona ligama lengane, 6a6onakale ngakunina mhla etotala, kojwa engakatali.

6a6onakala kunina wengane ma 6emetshembile. Ma 6etshanja 6a6onakale kuninahulu, avuke nalo ligama. Ma yise wengane ewufwana no6ekileyo, 6a6onakale kuye, 6amtshela ligama lengane.

Lapho, ke, ku6e na6o 6ayatshokota ngekuhlalisana kahle kwalowo muti.

21.

Ligama lahe umunu ute afe nalo. Ligama le6unu 6ahe. Ngingove ngisho lamagamana eku dlala. Ngisho ligama le6unu nolicambwe ceje, kwavumelana 6oyihlo, nenyoko, nenyokhulu neyihlomhulu, kokutshi lifwanele. Ngisho lelo, ke, mina. Ute ufe nalo.

51 Ufwana ma ewuMpiyahe, o6a uMpiyahe, nje, ate afe ewuMpiyahe. Kutshi ke ma seyinjoda 6am6ite ngesi6ongo. Ma si6ongo sahe ku wu6cwensa, ku6e uMpiyahe 6cwensa. 6atshi, 6cwensa ma 6em6ita. Loko, ke, 6edela kumhlonipha, nje. Yena ligama lahe uMpiyahe, nje, njalo.

Inombatana, ke, yona, itshi ma yenjile, a6anu 6emtini wayo 6a tshi iwumshakati, ma 6etshanja 6ayi6ite ngeyise. Ma 6etshanja 6a yi6ite ngesi6ongo sayo. Kojwa ma ifika nje ekhwa6o la itala hona, a6anu 6ohe 6enjawa yekhwa 6o 6ayi6ita ngeligama layo leyise nenina. A6angani 6ayo 6ona 6ayi6ite ngeti6ongo tayo na6a6ebitana ngato 6ese6anqane a6anu 6ehaya 6ayi6ite ngalawo magama akehaya ekudlala na e6itwa ngawo eseyingane noma engakashadi. (A6anu 6ehaya ngisho/6oninahulu na6onina).

Njengo6a ni6ona Zikhonjwaphi nje. Ligama leyise uZikhonjwaphi wate wa6a yinombi ewuzihonjwaphi, wenja. Kojwa emtini 6afike 6atshi uMshakati. 6atshi uMamduge. 6atshi uMamafukulane. 6ema laho.

Kojwa watala ingane ceje wayamba wayambela ekhwa6o. 6am6ona ceje 6oninahulu 6eja6ula 6ema ngetinyawo 6etshi, netalukati netatiphuza na6o luhambana, 6athi Au! Nawu Singofo! Ufens lo Hofoyi? Au! Ubeletshe ingane unanonanami! Wota laha

verkeerd ge-
nommer (geen
52) 53

Singofu ngikulume! Letshi laha ingane siyi6one! Gasuke 6a-phangelana ngazihonjwaphi nje, nengane yahe, 6amcinacanela nje, naye wayesehleka nje.

54. Gayitshatsha ingane 6ayisinisa ngemagama a6o ekuguga. Nengane yaphutshelwa na yikuhola i6ona talukwati tiyicinela. Nayo yanduluta nje ingakatati netalukakokutshi etaphi! Yahohlwa nje ingane kokutshi kwedenjani.

Kojwa, ke, ehaya la etalwa hona u6itwa ngawo onke magama ahe. A6anu 6emiti na6ahelene naye, 6am6ite ngeligama leyise. A6emtini la enje hona, 6ona 6am6ite ngeyise noma ngesi6ongo seyise.

22.

Ufana, noma yinombatana, 6atshi la 6ehula, 6a6uye 6atshole ti6ongo te6usha 6a6o, 6eticambwa yi6onanga ya6o. Na6amwe 6ate 6a6itwe ngako loko nje.

Ngilamhu6a, ufwana wam6ethe wahula eyiluhlanya, emuje. Atshi la esina, asine nge6ucikwe 6e6uhlanya. 6am6onge 6atshi uGxa6alata kuphume hjongosi! uMqunguza kapelepele!

Wate wa6a lihehla ese6itwa ngeMqunguza wapelepile, nje, no gxa6alata kuphume lijongosi.

55.

23.

Ingane icambwa njalo nje.

Ma yise ethe uMzamywa, esho ngo6a nina ayengathathi, wate wase6e dwa tinyanga, ke, watala leyongane, aku6i yikuphela kweligama lelo, lalonwanwa.

Nina utomdlalisa nganokumwe. Kunesimwe sihathi, uto6ana ingane ihula kahle, ihuluphala, isho ngemabwaklati ngetihlathi sengathi yiliselesele. A6e setshi ingane wuSelesele. Liqhume ke leligama ngo6a nali liyahlekisa.

Kutothi nayo ingane 6ayi6ite ngalo, ilivume isenqane. Yenele kuhlakanipha nje, ive kokutshi liselesele yino nembu. Yale ku6itwa ngeliselesele. Nempela ku6e kuhle nje. Ku6e sekuhutwa kutshiwe akunga6e kusashiwo kokutshi mzanywa uSelesele. Aku6otshiwa uMzanywa.

Isuke ingathukwa ingane, isuke igomwa, koku6a iphile.

56. Awu6one, nje, Mzamwa waye muhle nje ngempela. Kojwa, nina watshi uSelesele. Liselesele alifelwa Alitifeli. Ningaka nje nani ninge ke niti6one tingane teliselesele titifele. Ma lifile lishaywe umunu ngemasi6omu. Lineyani. Alivumi ukuya la utshi aliye hona. Alivumi nekuphuma endlini.

Mamegogo wayeqa6angile ngempela etshi Mzanywa uSelesele. Edela koku6a a6e neyani Angafi. Ehlula ne6atshakatshi.

Na6oSingofu la6a, na6o khofoyi, na6oNsonono, yiyo leyo. Nja6a njalo. Umunu a6one ingane yahe iyihle, asuke

ajinge nje, kokutshi utoyifihla kanjani, ayifihlele Gatshakathi. A6e seyi qam6a ngen0 nemb1, ke, edele koku6a 6a6e 6eli6ele yiligama nelimbi i6e ihula yona ingane 6esali6ele.

57.

Ninahulu waSelesele, yena wate waphumesela watshi, "Au! Sengeswele sihumba sembila ngiyigqoke ngaso ingane yenanami. Mina, ke, ngitotshi uJolo! Ngo6a uyena munu noto6a yilidolo lami ngijonjolotele ngaye, angi6ophe ihlitiyo, angihole ngeluboko nginga sa6oni.

Nembala wahlala Selesele, atange afe. Wa6a yilijolo lesalukwati, wasihola ngeluboka sesehlulekile.

Yikona, ke, ni6ona tingane tiloku ti6a nemagama nanga sile nje. Tisuke tiqeelwa impilo kuna6akasi. 6anini 6engane 6etshumela tifiso ta6o na6atifisela ingane leyo. Na6akasi 6alive ligama lelo nempela ingane ifute lona.

Singof0 wahlala wake wa6angofota. Nsonono yinelimwe ligama lahe letalukwati. Kojwa walifuta.

58.

6a6eyisitshupha ekhwa6o. Tinombi tititshathu, netisiva tititshathu. Kojwa 6afa 6ohe 6aphela, 6afa nenina no6atalayo. Kwasala Nsonono nje neyise. Wasala wa6a yiyona iso yenyoni ngempela. Kojwa waphila. Wate wenja. Wenjela eLangeni. Watala tisiva netiyisihlanu nenombi. Tafa leti netinathu tisiva. Kwasala tisiva neti6ile nenombi.

Kutshe noma eseganile, wagana iyosi, umunu weLangeni notshanja umkhwe wahe. Wate wafa wamqwa6a. Wa6uye wondla ukhwekati wahe, loku lihehla la6uye latitshatshela inywana yekuliphembela unilo. Wayondla ngendlala neyayiyulu.

Tingane ma tidlala, tihla6a insema, noma tingqweka, noma, nje, tidlala mdlalo muni, tiye ticamba ne ngeti6ongo.

59.

Ku6onakale njalo ingane nethile, nedlale nge6uqiko no6uthile iqambwe njenge6uqiko 6ayo.

6a6a hona na6o Rubu kabejane! Na6oPhonjo lwemziki! Na6oWagudla liyonga, Uyinkalankala! Na6o Basoba Washa! Na6o Wuyinjinga! Na6o Uyindilinga Mfana! Qhude limzwezwe! Qhude manikiniki! Mnike lisongo lahe! WeMasoviniza! WeMasonkehli! Umngamati wateletele! Umjumowetimungane tiya esilonjeni! UFuku-tela kaSinene u6ona liqwele! UQwangu6e wamthintwa! Unyawo timju6u ngekuya elitaleni! USithutha! Umaduda yise! UNodunganda6a wa seZingolweni! Umogwaja uyasengwa uyisengwakati yetinyamatane. Sita naluhu6u6u, Aluphathele lutshodo noludala! USigidligidli Siyima6we emndindi! Usifehlefehle siyiyosikati! Ngingasho iyosikati ya6omadi maningi, ngisho yelu jonga! Mqumbe khahlela sidle lihlo6o! Mnkentshezi kankentshe! Sembath magqwangu siya enja6eni! Zibebu ngekubeba masosha! Jevajeva sisilasentengu! Umunu ake atinyontulule, nje, ino yahe,

K13/27

engenakuphinda ayiphinjelisele!

Nomajuma Nomajuma Pheka do6e! Nali ligula se lititshululile!
Vuma nja6a! Ma usavumile sitokuohimuta! WeMagwegwe! Wembita
yesilwane!

Lithanga tikla6ele uti6onje sijingi. Ohe Matshanga
ayakla6e lwa! Wena umnanji ngeku tikla6ela!

Umnyama munu! Umnyama uyililahle! U6ovu!

U6ovu nje 6atokosa 6akemamponjweni 6atshi uyinyama ngo6a u6ovu!

60.

Ku6afwana na6acomisa kamwekamwe, naketinombini
seteshelwa, nato tineku6itana neti6itana ngako. Ngo6a, la6anu
6ayashwi lana. 6ediwa yiligugu le6usha ngo6a thina nesesisigugile
nje, sengatshi asitange si6a 6asha. Kani natshi kwakusha
imifula sesichamukile! Wo! Akuho sigxo6o saguza nemagxolo
aso! Yimi lo, nesenginje! Kuguga kuta netinja6a tako.

Ungeva 6afwana 6etshi, "Wethu! Aziya!" Uto6ona
se6etshatha ma hawu netinjuku se6eyamba. Uve 6etshi, "Mfana,
usi6onile si6angamsinjo sasekutshini?" Atshi nomumwe,
"Siyotshota." Uto6ona a6anu 6ephuma 6e yamba wena u6e uli6ele
yikunduluza, la, utshi uto6ona na6a 6anga usinjo. Kanti
6afwana 6asho tinombi.

61.

Uve tinombi tihala ngelibuje lakekuthini nje.
Kanti tisho isiva. Uve tihala ngemgqame we6anu. Kani tisho
isiva yato.

Uve ti6itana titshi Wota mama wota ngane, Wethu!
Mnakwethu sitoxoxa etetshu.

Tisho tinja6a temajoda, Aku ho nokumwe nokutohulumwa
Kepha kwakufwanele ngo6a yayingaka6i 6iho nenqwaji le ne
seyatiwa yinina.

Kutshi kanti nina seniva tohe tinja6a neta6oJesu,
nisa dlule anivi? Nangoku anikevi. Awubeke, ke. Kucali
tinombi tatingayi nekesikoleni tiye kofunja. Kojwa 6etihloniphe
ngenca6a. U6ungeke uyibone inombi yoniwa wumunu U6ungeke
uyibone ivulela tomo toyise nefokati! Ashi! Ngeke.

62.

Kojwa kwakutshiwa live limnyama. Ngoku, ke, sekwa
fika kuhanya, yihona sekuhlwe mbe. Tinombi atisakwati nekusoma
Setitigenga nje, titshi teda silungu. Ngihohlwe nje kokuthi
tathi tingane tife6a tatshi kusho silungu.

Ngiyala ngiya6alannjulela 6elungu hona nginga6ati
nje. Uyamba, nje, awutange ulive lihlado lemlungu. Yi6bona
6esa 6ambe utshetho.

Kojwa tingane tetshu tiza chachaza. Tiyesjisa!
Teyisa 6oyise na6onina! Kwakuhloniphwa kucala! Imfundo yenu
ngeke ilunge ningahlohiphu.

Ngisho nelijiki ufwana u6engaliphuzi, nenombatana
i6ingaliphuzi, ngo6a iyati kokutshi loko yikudla kweyise
nonina.

Dupl

63

S.480

21. K13/27

63.

Tingane Getingahlakaniphile kangaka. A6anu
6a6ulawa/usawoti. Inombatana i6ite igqwali se sifu6a
ingabinqi Nefwana ate ahule engabinqi. Getiyambela nje.

Ufiqe abafwana ⁽⁶⁷⁾ belusile, bedlal
kiingene tomo esimwini. Ubonwe
yisiva itiyambela. Itshache luswadi
icobe bafwana ibute kokutshi kusho
bani kokutshi tomo atidle kudla
bedlala? Ibashaye bale babe
yiluthweshu. Bangasho naki
haya kokutshi bashaywe yimu-
nu.

Ufiqe manombatana egqwa-
lise sifuba etiqingitela, nje,
engalingile. Engaqabangi na-
wo kokutshi aphetheni.

Kutshi tisiva tithone, tishwa
phulute ngekutshi Coma mnta-
nethu. Anganaki amanombata-
na atiqingitela nje.

Kuyambe kuyambe, liphikita
libacoc. Baye efuleni kuje ne-
haya. Bahlolane Bahlolane

S. 480

13
Gusha
Kufunda
1.

K13/27

21.2'

Tingane tingakotshombi, tya6usa Tilala tite tivuswe. Ma setivusiwe setinikwa sihoho nebasisale kudhwa esuku. Ma setidlile, ke, kuphelile. Netelusa amatshole se tiyawavulela tiyawelusa. Neti6eletsha tingane tiyatitshatsha ku6onina, tiyamba nato tiya laha ticonje kuya koalalela hona.

Kunesimwe sihatshi ku6a hona umjomi noma yimtsho-
ngwane, noma yinesimwe sitshelo sakendle nesivushiweyo. Inombatana nemwe ihetshe kokutshi nohla kutoya kodliwa umjomi.

64.

Kutohlelwa, ke. Tohe tingane netidlala njawomwe titoyam6a kamwekamwe. Titoconja hona emjomini. Tiye ngesihatshi leso nesatiwayo.

Kutohwelwa, ke, la, etshini. Kwehliwe netinjoni. Kunesimwe sihatshi, lowo nohwelile afike adlele enomweni, angate a6aphonsela na6amwe ngesihatshi na6o 6esahala. yena ahetshe tohe letinjoni netiyima6waka6waka, atidle.

6alinje 6alinje na6amwe 6ate 6a6one kokutshi 6alinje libwamama. Ngeke 6atidle letinjoni ngoku. 6a6e sebetiju6a.

Nomumwe atshatshe ingane yahe ayikhwexele ehlana. Akhwe lele nayo etshini. Aye afike kwelenyoni. Adle, Adle, adle, adle, esutshe. Ephule amagatsha ke ngoku. Amagatsha lawa utokwehla nawo. Tivushiwe tinjoni, timnyama.

65.

Kunesimwe sihatshi ka nti ingane ayisa6ophetekile khle. Utotshi uyehuleka nje eve monyu dinsi ingane kasi! eve ingane itshi hhl - hhl! Hale siklwatshi kasi.

Au! Sesuke sijumo Iqoshwe i6ungatwe, ibekwe kokutshi ayive ilimale ka6i yini. Ihale ingane. Kuvulwe li gula kutshelwe amasi enje6eni yayo iphutiswe. Idlalitse Ihohlwe. Kuphinjelwe hona emjomini.

Kuyotshi, ke ngetihatshi tekugojuka, 6ayitshanje lengane ne nelimeleyo. 6ayi6ungate. 6ayi6eletshe ke 6afike ehaya 6angashokokutshi sebelimate ingane. Nina ayitshatshe ayinqelise. Ma kuhona litshukulela ali6one nina ngesihatshi eyinqelisa ma kopha futshi a6one. A6ute. Ti6e

seticamba amanga, nje, tingane tingasho kokutshi ingane tiyilimate kangaka.

66. Tiyafika emahaya tiyadla, tiya koha amadi efuleni. Netimwe ma kusahanya tifi ke tibukude. Kute kuhlwe tibukuda. Sekumemetwe kwate kwayekwa.

Kumesimwe sehatshi nje, hona ekuseni, masebedlile, kutshiwe kutoya kotshotwa. Ma kuyiwa kotshotwa, ke, tingane tisala ku bonina. Gayambe ke banwanwa gaye kotshota.

Bafike ceje ehlatshini batchota tshote, babophe. Usuke ke usebedi wekudlala.

Badlale yohe imidlalo le nabayi bonayo. Ma betshanja basukelane. Ma be tshanja bahlabelele. Ma betshanja bateke tinganekwane. Ma betshanjon gaye kongqumba efuleni nabageta kuwona. Bangqumbe, amehlo ate abe bovu. Bafunje nekushaya li jedamu. Litshi lingashona lilanga, bagojuka.

67. Ufiqe abafwana belusile, bedlala. Kungene tomo esimwini. Tibonwe yisiva itiyambela. Itshathe luswadi icobe bafwana bube kokutshi kusho bami kokutshi tomo atidle kudla bedlala? Beshaye bate babe yiluthweshu. Bangasho nake haya kokutshi bashaywe yimwunu.

Ufiqe manombatana egqwalise tifuba etiqingitela, nje, engabinqile. Engaqabangi nawo kokutshi apetheni.

Kutshi tisiva tibone, tishwa phulute ngekutshi Coma mtanethu. Anganaki amambatana atiqingitele nje.

68. Kuyambe kuyambe, liqhikita libacoce. Gaye efuleni kuje nehaya. Bahlolane bahlolane kokutshi basaphelele yini. Bafiqa ne bephelele bohe.

Libute liqhikita litshi abanesheli bafokati? Bathi bayeshela. Litshi niye nithini batshi siye sititshulele nje. Litshi, nibobaphenjula ngoku bafokati nitshi anibafuni.

Selibajubile, ke, liqhikiza latshi abaphenjule. Tifi ke tesheli titshi, yeyi mtanethu, utongicoma nini? Itshi inombatana, Angikufuni. Nemwe iphenjule sesheli sayo, nemwe, nemwe.

Tijabule tisiva, teshela ticinise, Titshi tinomh asi nifuni. Kudlule sehatshi nesije tiphenjula. Ma tijuwe kulimwa tocoma kuvunwa.

Sihatshi Sekucoma. Kutosuka machikita abite majongosi, atshi asiye efuleni.

69. Gayambe gaye efuleni. Bahlo lane bahlolane. Babonane ko kutshi begqwele bonke.

Litohuluma ke liqhikita litshi, niyati kokutshi ngatshi phenjulani bafokati? Batshi siyati. Litshi, wena

u tshanya bani? Isho. Wena utshanja bani? isho. Wena ntshanja bani isho.

Tisho banu neti6atshanjayo, njalo, atisho banu neti6acomileyo. Tisho banu netitshi man tiqogisana na6o ti6eiwayele. Lichikita li6uta kokutshi, ku6afokati neniqogisa na na6o, njengo6a ngatshi hulu mani ngoku ne6afokati, yimuphi ufokati nomejwayelela koku6a anga6a umngani waho weku6a nicogisane naye.

70. Kutoba yileyo ihombe owayo, ku6e yileyo ihombe owayo, tohe ti6asho. Ti6atshele maqhikita. Ayitote ya6a hona intmbatana nengetukumhetsha wayo. Ngo6a tiju6iwe. Ayikho netokweda nokungediwa yinetimwe. Ma ticoma netimwe, maticome tohe netiyinanga yekucoma.

Ngoku, ke, ma seti6acokile 6afwana neti6a6onayo emachikiteni, sekutokwatiwa, ke.

Setitoyamba umshungu. Noma tiyotshota, noma tiyobukuda. 6a6onwe ke. Se6e tota 6ona, 6etshi 6atocomisa, njengaketisunkwini. Titshule nje. Ngo6a phela kuyatiwa kokutshi 6ani ucogisana nabani. Setiphetshe luswadi. Luphethwe yilichikita. Anele afike ceje liconje kuyena. Lilufihlile luswadi. 6eseliluhipha. Selimutshi thwansu ngalo. Use6onga ufwana ete eguca ngelijolo kasi.

71. Etshi, Ute ungi6ambe ungi cinise nombi yentimi! Ungadlali ngami. Akhonye. Ayambe echenya. (Ngo6a phela ma tisiva tichenya, tiye tiphathe tinjuku nelihawu nganesimwe sandla. Nganesimwe sandla aphaathe umzaca. Utotshi ma eyamba achu6e lesandla nesiphethe lihawu embili. Kanye nelihlombe kutshi lengalo nephe tshe umzaca yona ilanjele nelihlombe layo. Isiva, ke, iyambe sengatshi iyaxhuga iwe ngebuhlangothi).

Utofika ku6afo 6aku6o ashaye impalampala ehaya Tiyohlangana ke tisiva. Ati tshele kokutshi isimcomile inombi yekutshini.

72. Njalo, ke, tinombi ti6one nomumwe ufwana nohombwe yinerwe timthwansule ngeluswadi. Tibone nomumwe timthwansule. Tide ti6aceje 6ohe na6ahombiweyo.

Machikita aticomela nje tingane leti, asewedile umhlangano wekutiyala.

Emhlanganweni kuhulumwa kokutshi:- "Niya6ona nina tingane, siphathele 6o6awo inyamatane netshanjwa yi6afwana. 6afwana 6anga ye6a nekuye6a ma nilele. Hlakoniphani nibeke 6afwana gangayijoli.

Ialani kasi sibeke kokutshi isaphelele yini." Tilala Tihlolane. Ti6one kokutshi tisa phelele tohe.

Iitshi ke lichikita, yiliqala leli nelihulu. Ma

73.

ufoka ti eke wayeba ulele, sokushaya sohe! Sikuyise ehaya uye koshaywa. Sikufele ngemathe. Sikuchube uye kuboyise nenina belisoka laho uye kosho wena kokutshi wonakale kwedenjani. Gasigeze gashaye iyomo (ingquthu). Gashaye nemwe iyomo yesa phulo. Ngo6a ma sewenja ungeke usalobolwa njenge tinombi. Ube sewuyayeka futshi kuyamba nathi. Unga6e usa6a yiyona inombi. Futshi unga6i wufati. U6e yiliphulaphiko. Yino nengena mhuba, ke, leyo koku6a umunu a6e yiliphashamelenze.

74.

Tiphenjule, ke, tingane titshi, yemajoda! Ngeke mina ngi6e nelisoka." Atshi amachikita Uyo6e uyisilima ma ungenalo. Umumu kufwanele a6e nalo lisela, kojwa ali gade linge6i. Wuse6edi wetinombi tohe lowo. Aku lona liqala koku6a ku6e yileyo nombatana i6e nelisela layo neligajileyo. Ake usho nje. Ma ama6ele engasalimwa ngo6a edliwa tinyoni kunga dliwani? Anikwati kulinjio tinyoni? Gavume. I6e se yitshi, "Pho! Ani6oni ngani kokutshi ma tinyoni tidla ma6ele ulinjile, usuke ungeve uwumunu kahle?"

Yohe inombatona itocoma. Sonitshela sihatshi. Futshi ma senicomile ningake mlale na6o. Soni6ona! So nihlola! Nohala la kitshina. Thina sonishaya sinibulale.

Aku6e yilowo munu alinje lisela lahe! Njengo6a nati kulinja tinyoni ema6eleni."

Kutoyamba kwyambe kutshi ma sebejwayelene, 6ahlolwe futshi. Ma se6ahloliwe, kufumaniseke kokutshi nempela a6alalanga nemasela a6o.

75.

Ku6utwe ke kumunu nganumwe, nganumwe, kokutshi yena wedenjani nemngani wake. Ma lisela lifuna kume6a waledenjani.

Ku6e yilowo asukume ahulu me liciniso. Ngo6a ma ticome kusungulwa, tote tilale nemasoka kuvunwa, noma kuvuniwe.

Ku6e yilowo a6ike kokutshi, "Mina ngacoma ceje, lema lijuku 6awo watshuma ingane yekhwethu wathi ayiyosho 6awise lijuku watshi ufuna imadi yeligush.

Iu6enjana wanika ingane sihuhukati nesitalelayo, watshi esays wyayipha. I6ofike isho kokutshi utofika kusihlva, aletshe ligusha lelo.

Nempela wafika mashona Lu6enjana. Wangena ekhwethu. Lwangishaya luvalo lwangona ngisambona nje.

76

Wam6ingelela 6a6a, namana wam6ingelela. Wayesesho kokutshi, unwanwa u6efikile etosho kokutshi kufwanele ahiphe ipadi yeligusha. Ngakoke, useyiletshile. Nayiya eyihuleke enyango.

6a6e se6emphakela kudla. Adle mana wangi6ita,

wanginika buqana watshi angiyе kokwendlalelela umunu elikoyini, ngo6a usenyo6ile.

Nempela ngabushatha luhuhо nohusha ngafike ngendlala Ngaphatha nelwani. Ngafike nga lumisa. Nge6uyela ekhwethu. Kwasekwiwa kolalwa.

Sayamba naLu6enjana. Sayaekoyini. Ngafike ngathi, "nalo luhuhо ewendlelwe lala." Watshi wota silale Ngatshi, "Utshi angikwethuke."

Ngachwa6ata unilo nengangi wohile ngiphuma ekhwethu. Wahumula. Ngatshatha ingu6o yami, ngatishucunga nga lala. Naye watshata eyahe wayeleka, nayekado eyigqwethile. Uyelaka eluhuhweni lwahe.

77.

Angi6ite atshi angite. Ngige sengincifa. a6e sevuka, ehlala ngesince, etshi angite. Ngale ngitshi angifuni.

Usevuka ceje etongena laha engu6weni yami etokwembatsha. Ngiyitshatshe ingu6wana leyo ngiyilahle lahaya! Ngihlale. A6e sengi phetshe! Atshi uvangiwola, ngim tshatshe ngimlahle lahaya. A6uye ehohotela nyengeyuku i phetshwe umphusho. Atshi uya titshela, ngimnike luhlangothi ngingavumi koku6a sibekane nge tifu6a. Yihona ngitotshi ma ngiwa ngiwise okwenyanja yetuni i6ophiwe ngi6uye ngivuke naye, ngimchilite.

Ngilicaphela lisela linga nge6i. Wa6uye walala wa tshula. Wasengingenga. Ngatshi mina agifuni. A6ute atshi ntobana ngani kokutshi ngimvumile. Ngithi mina Awulimisanga lijuku? Athi, ngilimisile. Ngitshi 6a6a ayitshathanga imbuti yaho yekunyo6a? Atshi, Uyitshathile. Ngitshi, PHo! Ufunani? Atshi phela ake si6onane. Ngitshi, awungi 6oni yini? Ma ungangi6oni, ke, salakahle!

78.

Atinqengele ngoku. Ngitshale. Atshi Wota 6o. Ngale. Angi6ambe. Ngimtshathe ngimthi fu! Lahaya. A6uye. Anquenge. Ngithi, yeyi! Fokati, ngitokwanla ma uyisicefe. Lala laho la ngikwendlalelele hona. Ligusha liho ungalichu 6a uyambe nalo. Mina ave ngito dlala wena.

I6one kokutshi utshukuthele i6uye ivuse unilo imhanyise Imgcone. Ma itshanja itshi usu tshukuthele yimi mnganami? Athule nje. Isonjele, immwe6e unomo nge tandla. Itshi, Mnganami, unpathu kutheli. Siyadlala. Atshi wota silale. Itshi Sha, Wethu. Ungatihatshati. Angilali nemunu mina ngakucoma. Ngavuma koku tshi uwumnganami. Angivumanga kokutshi ngiwumkakho. Ma ngiwumkako, ke, shaya umohoyiso Ufike netomo tiphelele Sishade, ke, silale.

79.

Uyeva Mnganami? Asihlale nje sixoxe tinja6a. Ave Ngiku tshanja nanomunu! Yeyi! Atshi ufokati, Uyeyisa wena.

Itshi inomli Iqiniso! AGe! Ngiyakutshanja, Atshi ufwana Wota silale! Itshi Ave ngithe ngithanja kulala newe. Ngithe ngithanja wena.

80. Kutu kuse Gehuluma ino nengasile kojwa ililanje lisela Ingalali naye nelite leli Anga yithinti engakasho maghikita yiliqala lelo. Futshi yayinga6ikho inombatsna neyeca utshetho wemachikito. Sekutotshi, ke, ma seyitilanjile inombatana, aphenjule, ke, machi kita. Litshi lichikita, "Awulalanga naye? Atshi, "Sha!" Litshi, "Awu ja6ukanga ma etihalela etshi lalani?" Atshi, "Hha! Mina mame ngija6ukelwe yini? Lesela? Ngejeni? Hha! Mina ave ngiyisilima! Ngeke nje angitshinte! Futshi mina ngiyamehlula.

81. Atshi amachikita, "Yake, sifuna loko, Thina. Lala kasi sikuhlale!" Ilale. Gayifiqe iphelele. Gatshi Ungalali naye Mwede umngani waho, nje wekuhuluma ngenomo. Angakulokotshi akuthinte. Ma efuna kukwehlula ekoyini, umshiye wyambe wyolala kunyoko. Uvuke ekuseni uye komphekela kudla. U6uyele kuye mashona. Umtshele koku tshi ma ekuqhoshela, utosala yejwa. Futshi utomwala. Ave wena uyisife6e seku6ita majoda uyingane kangaka. Ma eneyani etokucinela ngo6a uyingane, mwale.

6a sekuchamuka nemwe. nayo itilanje. Itshi "Mina Mzimwempi ufike nenonjolo ne6e enyo6ela 6awo ngayo. Wadla sithalaphishi. Mana wanginika buhuho nolusha. Ngaya komendlalela ekoyini. Nami ngaphatha lwami nengu 6o.

82. Ngithe ngiyalala, wangi bozomela ka6i. Ngalala ngesisu. Wa6eletha. Ngavuka naye ngamkhahlela ka6i elujongeni lwelikoyi, ngamwe thuka, ngathiinja lena! Sesime ngetinyawo. Wa6uya Wathi wyangidumela nga mnika luhlangothi. Ngam judula ngenjololwane, nga mlahla lahayo. Nga6ona kokutshi unemandla utongehlula, ngavula ngaya ko lala kumana. Kwasa nga m6onjela sijingi wadla.

Wa6uta watshi 6engimshi yelani? Ngatshi Maye! Ngiwumkaho yini. Utolala wejwa kulelikoyi laho. Mina angilali la kuhona silwane.

Kwahlwa futshi nga mletshela kudla. Ngo6a utike kwaphela t6susu netinathu. Ngendlala ngaphuma ngayolala kumana. Kwasa ngamphekela mace6engwane. Wa6uta kokutshi yini ngingasalali ekoyini.

83. Ngamtshela mina ngatshi ayi. Watshi kani 6engivakashele 6ani? Ngatshi mina ngati ngani kuwena, ngo6a mina ngixoshwe uwena ekoyini. Atshi, "Ayimusa kungihle6a. Gatotshini 6anu 6ekhwenu?" Mina ngithi, Ehhene 6ato6ona kokutshi

uwena lona. Atshi, ayi ute u6uye esuku sito xoxa tinja6a ngithi, "ngo6uya kojwa ma undlala ngami ngoyamba." Nempela ngaya. Wayeka kungi6amba. Sahlala, nje, sihluluma kwate kwahala suku. Atange angede lutsho.

Machikita atshi, "Ehhene wede kahle. 6afwana la6e 6edeni 6angani 6enu, nje. Ningavumi 6anithinte. Lala sikuhlale! "6ayi6one kokutshi akuho lutsho.

84. A6atshele ke 6ohe, machikita kwekutshi lemasoka nitowa tshanja kote ku6e yike6usika nilwa nawo. Angake ehlulwe yimunu umunu. Wo6a yimbwa umunu nongase athintwe yimunu namtshanjayo! Waphu! Suka. Yimunu wani nongehlulwa yikulinja isimu yema6ele? Tidle uphakatshi Waphu! Unga6e uyisilima yini mame?"

Ahulume, ke, wohe manombatana, nawo exoxa imi yawo nayinco6ileyo, netindlela nanco6e ngato. Ku6e kuhle, ke. Ahlolane futshi, kuhlolwa lawa na6engakahlolwa. Kufumaniseke kokutshi aphelele.

Awuchu6e ke machikita umhlangano Atshi. Mina yilwani nawo nje. masoka lawa niwahlude iyami. Ayambe enati kokutshi niyimeqhamfuza.

Sitofika sihathi ma sesi6ona kokutshi avovekile, sonitshela. Sonijm6a futshi kokutshi yambani nilale nawo

85. "Niyati kokutshi kulalwa kanjani?" Athi amanombatana, "Cha, asati." Atshi, "Niya6ona, yinja6a neyulu le nesitonitshel yona. Ma lisoka laho uconje kulala nalo, kuhle wati kahle kokutshi utolala nalo nohla. Ungavumi koku6a liku6ambe ngeyani nawe u6e sewuvuma ngo6a sekusho lona.

Neumelaneni, nje, nganelimwe lilanga. Nihlale nati kokutshi nohla sitolala. Sewumejwayele nawe umngani waho kahle

Uthi wya nawe u6e wati kahle kokutshi uyisela nawe ngoku. Usutokwe6a ino yeyihlo, Iyomo yenyoko uye6ela umnganaho, yihona etokwe themba.

Ngako ke lisela lihlakaniphile ngo6a ali6ambwa. Lijola ngesi 6inji litati tindlela tekujola. Futshi nina ke nifwanele nati kokutshi yingoti nemi kulala nefwana.

86. Futshi usuke uwejwa kulengoti niglale no6o6ili vo. Ma utolalela 6umnanji uyomitha.

Yati kokutshi ufwana yena ufwana nenyoni. Ufuna kudla ama6ele. Wena uyavika, uvikela ama6ele. Udinga u6e nesi6inji unga6i neluvalo. U6e nelisu notovika ngalo. Ma uneluvalo utophaphalata. Utokwemitha.

Ma senifikile ke esihundleni nitoqha6isana. Utokutshela ufwana kokutshi uyamba nje ukutshanja kangaka. Nitotshanjana nitshanjane, lute lugqwale lutshi qiki.

Ufwana utovukelwa yino yahe aphenjuka silwane.
Kutshi akuso6otele ngenja6e yekukutshanja. Wena, ke, linja.
Uhlakaniphe. Ungashaywa yiluvulo.

87.

Mthambele. Ma ekutshela etshi wyakutshanja, mtshela
nawe utshi wyamtshanja. Ma ekugona, nawe mgone. Ma
ekuca6ala nawe mca6ule. Ma eku sonjeta nawe sonjela,
umgone nje uthambe. Ma esonjeta ino yahe, wena goqa.
Yelekanisa iminede yaho, Welekanise nemajolo aho. Uswace
ngawo ohe amandla aho. Uswace yona iyomo yemyoko. Uyi fihle
ngempela. Ungavumi usele wayo u6onakale. Uvike utshi ngqi.
Umhombе emathangeni ate aceje.

Ine neyingozi yinstophuma kuyena, yehle ngesele lo
weyomo yethu. Ma ike yehlela hona nje wemithi Ayiho nemwe
indlele Wemithi, wemithi.

Linja, ke, ulinje, ngetubu kweku linja kohe kwaho.
Ngo6a ma uke we mitsha thina ngeke si6e naqala. Ko6e
uyisife6e nje kuphela, ino nefe6ayo. Uyoletswala wejwa
lihlado laho. Gayokuchu6e 6akuyise emtini kwyolanjwa
ingcuthu yenyoko.

88.

Thina sotiganela kahle nje ngo6a ngeke sitihle6e.

Ma kuphuma loko kuyena, kuwuse6edi waho koku6a
ukutha the ngesandla saho se6unxele ukwesulele kuwe emathangem
kohe kute kuphela ukwesulele kuwe emathangeni. Ungavumi
kuwele e6wanini, noma kasi. Nawe ungakwenyanyi.
Ungakwesuleli e6wanini ngo6a umunu waho umphatha ka6i ma
wedenjalo. Utotshi esuka a6e e6a nesilumo.

Leno nephumayo, yiyona ne yikuphila kwemunu. Wena
ke kufwanele ukuphathe kahle kuphila kwemnganaho.

89.

Nilale nje 6ohe 6usuku, ngo6a nawe ucunge si6inji
selisela ngoku. Ulale kahle, nje, ngakandle kweluvulo,
ugcine lemithetho nesikutshila yona, ngeke u6e nalutsho.
Na seniwuse6edile use6edi lowo, ungathathi ngemawala. Kunga
thi ngo6a sewati kokutshi ku hona nokutophuma u6e se u6a
nemawala ako. Ma se nicejile, nje, ngo6o phela awu nakubula
kokutshi kuphuma ngasihathi simi, kudinga uoaphele.
Ungagcumi unyakate ngemandla ngo6a utshi uyavika.

Kutosuke kuthi noma 6eku phume kahle, kwaphumela
emathangeni la 6enise6edela hona, ngenxa yeku nyakata kwako
ugxuma kusaphuma, 6esekuqhasha kuqhashela lithonsi eseleni.
lehle lingene esinyeni, wemithe. Wena u6e ungonakele nelite.
Kwehlele lithonsi.

Loko, ke, kusho kokutshi awxkwati kwe6a ngo6a utshi la
utshi uye6a u6ambwe. Ma sewu6a mbiwe 6utshi kwefwana
nekutshi ufile. Ngo6a uphelelwa yi6unombi 6aho. Ino nehle

kangaka. Ngeke uphinje u6e yi nombi. Thina si6e sesikufela nge mathe sitshi ufwana nembwa awusiyo inombi. Awusiye nefati wemunu. Uyiliphulaphiko Ino nengenamhu6a. Nethukeki leyo.

Ngako, ke, ngo6a senifunjile kulwa ne6afwana sihathi nesije kangaka, nujitinombi. Ni vikile 6afwana 6etshanja kulala nani. Anitange nilale na6o, ni6atshanja.

Ake nivume ke ngoku. Yambani nilale na6o. Ningsalali nijahile, ninelualo. Nede njengo6a sinitshelile.

Ma umunu e6elele nemunu, uvuka kumnyamana aye kogeza utimba efuleni. A6e sehuphuka nemadi ngembita.

91. Kungatshanjeki koku6a a6onakele nangayiphi indlela ku6anu ne6ajala kokutshi uvuka enjodeni.

Ekuseni ufike nje sengathi u6eyoha amadi. Kani u6eyogeza utimba. Ma esefikile ehaya aphembe unilo, ma eseshanele waceja. Apheke. Alunge mpela. Ahuthale ase6ede kahle yohe ino. Nenina angaseli kokutshi kade eyephi. Angoteli angajangali.

Ngoku, ke usetova ihlidiyo yahe imtshanja lomunu waha kahulu. Amvele 6uhlungu. Amhumbule noma engam6oni. Eve sengathi kuyajingeka koku6a lomunu amtshanje. Aqa6ange angaceji.

92. Koku6e hona sihathi nje la eke aqa6ange kokutshi, konje ma ngi6ambwa kokutshi ngiyamba nje ngitshanja lomunu, ngingedenjani 6awo ma etshi angimale? Atiphenjule atshi ayi ngeke ngimwale. A6uye ati 6ute kokutshi kambe ngingedenjani ma ngingeva kokutshi umnganami we6ile? no6a etshakatshile? Noma ede yiphi ino nejymatayo? Atshi ngeke ngimwale ngingajumela naye okungqono.

Eve ese6a nekutimisela nokuhubu ngalomunu. Eve sengathi okunqono angamshiya yise nenine ayambe nalomunu.

A6onakale eqa6anga engaceji ngalomunu. Kojwa noma eqa6ange angahohlwa yikufihla ku6atali 6ahe. 6angalokotshi 6am6one ejelela. Angemi naye embili kwe6atali 6ahe.

Eve eti6uta kokutshi konje ma engenatomo kufike sihatshi seku6a agane, angamwala yini? Eve ethi, ayi nokunqono angagugela ehaya.

93. Ngoku, ke, sifike sikhathi seku6a manombatana a6onane Kohlanguwa efuleni. Ixoxwe keinja6a. Ku6utwe kokutshi tedenjani tinombi emasokeni. Kojwa ingate yaxoxwa kahuhu lenja6a, ngo6a ayikafwaneli koku6a ihulumwe.

I6anga luvalo nolu6i. Manga6e wede sono, awuphumuli. Ngoku ke, lenja6a ayihulumeki. Lamanombatana na6encumiselene ne6angani 6awo, akeluvalweni nolu6i. Atolinja kute kuphele

inyanga ngo6a aliho liciniso leku6a ku6onakale kokuthi alale kahle.

Liciniso lote litsholakale manga6esekufike sihathi seku6a igeze. Ma seyiphinje yageza ke, ku6e yihona inqilikanjo.

94. Seyiyati6ona kokuthi kanti iyakwati kulala ngo6a iphinje ya geza, kwate kwaphela tonatisuku netinathu igezile. Ma sekwedlule loko ke, inqilike ino mbatana. Kojwa ilinjele nje, ngo 6a a6anu a6agezi lange li mwe. Nomumwe wethwasa wayo. Nomumwe wyajihla ngarisa, nomumwe uysyikhephula. Nomumwe uyayi Gulala.

Kuphi ke ma 6ohe se6eyile efuleni, ke umemwe futshi umhlangano.

Emhlanganweni kuto Guta wona maqhikita. Atshi:-
Umunu nowemithiyo ati6ike ngoku. Kutshi nya. Li6ute litshi naya nohe emasokeni enu njengo6a ngangithe yiyani? 6avume. Li6ute futshi liqhikita litshi, "Nonke seniyile emyangeni? 6avume.

95. Itshi inombi leyo, Ake si nihlola, ke, kokutshi niphelolele yimi. 6ahlolve 6ahlolwe 6a fiqwe 6agqwele. Kutshiwe ake niyihulumi ke inya6a kokutshi mayamibisa ka njani, ngo6a ngiyani6ona natilonja kahle.

Isuke ke inombi neyiligagu. Itshi, Yemojoja, mina ngathi ngiya kotshota ngahlangana naye Dumephi. Wanginqokolisa watshi, wota ngokutshotisa yihona ngitoke ngiku6ambe ngo6a uneyani.

Ngasengithi, cha, mnganami yamba nje vte ufike kusasa kusihlwa ngokuvisa, Atshi, yeyi unga6odlala ngami wona ngathi. Inkosi, Ji! Lilanga lingawa liqoshwe yituku ma nginamanga. Iciniso nte ufike wena. Solala. Waseholwa.

Wayamba. Kwasa. Kwahlwa wafika. Wafika sengipheke lifocela. Selimponge elukambeni.

96. Ngamnika wadla. Ngamxubisa. Ngasusa kudla. Ngewula ti6i. Ngendlala. Ngasi ngi6uyo ke ngihlala.

Wayesesho etshi, "We Funani kambe nanohla kunga6e usato dlala ngami vje luhlanya ndimi?

Ngasengitshi cha, ngane yekhwethu, nohla ngitskuvi sa ngasho ngimbona ngi mtshela ngithi, "Kojwa wena utshi nginga yiloku ngidlala ngwe tohe tisuku leti, kani ave uwumunu nomjala yini? Ingani ngiyakutshanja kojwa uthi sekungate ku6e mini?

Wasitakala ke naye wa ngi gona. Kwa kuphelanjalo.

97. Kuthe la kufika sehatshi sese6edi lowo, ngagoqa ngathi ngqi. Wayesathe, ngamkhomba emathangeni. Futhi

Gekuthi angimkhombe emojolweni."

Gahleke Gathi, Au! uthi uGeyovuma?" Athi, "Au Sati ngani silima lesi Ge siyovuma" Athi machikita, HhaGe! Gayati Gafwana naGo Gayafundisana AniGoni yini Genganali nje niyitihlanya kangaka.

Kuthe la sesifikelwe yisithuku seluthando, ngaGopha ngathula ngathi ngqi. sate sehla sithukuthuku selutshanjo.

Ngagada kokuthi loku no kuphumayo, akuphumele kuje neGunu Gami,

Ngakutshatsha kahle nge sandla ngakusulela kumina mathangeni. Sagonana sate salala Guthongo.

98.

Kulhe kusemnyamana, ngavuka mina, ngatha imbita yemadi ekhwethu ngaya efuleni.

NgayiGeka ke imbita. Ngayogeta ngedasi la kugetwa hona. Ngobinca ngathi du, ngasengi helela ngithwala.

Sohe ke sihathi lesi ngiya thuthumla. Ngibeke endlelen kokutshi ngothomba nini. Ngite ngaphumula kokuGa ngGone ligati nguGona kokuthi kani ngisewumunu, lisela alitange lingeGe!

Gahleke, ke, Gathi nomumwe ahulume.

Gahulume Gahulume. KuGe kuhle kohe ngoGa amuho nowonakeleyo.

LiGonge, ke, liqhikita Lithi, Ningiphathe kahle, ke tingane.

99

Ningejwayeli, ke. Yiliqala. leli. Ma Gephinja GeniGi ta Gangani Genu, ningavumi. Kote ku sho mina.

Gafwana laGa ningaGejwayeti kokuGa Gate Ganitholele. Yimasela, NaGo Gayafunjisana ngale. Ganga nigoona.

Futshi umunu inkutshanja kahulu ma ungamGonisi wena ko kuthi wyamuwemela. Ungamvumeli ufwana. Utoqwala ma umsita. Afuni sihawu saho.

Ufwana utshnja inombi netatiyo. Nengehhani ngetomo teyise. Inombi nemhlulayo. Kuyeke kokuGa ufwana ate axoxe ngawe kunaGa mwe atshi, "Wethu, ngitofike ngiyidle nohlanje. Nempela afike Akudle.

Ma wye nohla kufwana kuhle kuphele tinyanga neti mbili ungaphinjelanga kwyena. Kuletinyanga netimbili wejela kokuGa uGone kahle kokutshi aliwelanga lithonsi.

100

Ma eGuya athi yiya kuye tingakapheli, wale. Ungamniki mlomo. Ungavumi kokuGa akwejwayele. Funa uphele si thudi kuyena.

Tinyanga leti netimbili, wedela kokuGa uGone ngale yekucala, kokuthi awehlelwanga ngoti yini. KweyesiGili, ke,

32.

K13/27

+

32 *
1. 212*
33

100
cont.

we, dela koku6a kuciniseke kokutshi awunalutsho.

Gunombi yino nemnanji ngo6a ma utiphethe kahle, uyinombi yekhwenw, uba nasi tshudi. Awugangelwa yi tinywana tohe leti. Gohe Galisa Gayati kokutshi utiphethe kahle. Ma Gefuna wena, Geta ngethetho. Nejihlo umwedela ligama ekhathi kweli6andla. Kutshiwe Si6ani6ani watala inombi ngempela.

END. 5. 480